

До Конституційного Суду України,
01033, м. Київ, вул. Жилянська, 14,

Громадянина України,
Січковського Валентина Владиславовича,

Адреса для листування:

Адвокатське об'єднання

"Незалежна Київська адвокатська група"

03039, м. Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 32

тел. 0 (44) 524-88-85

Представник за довіреністю,
Дубчак Віталій Анатолійович,

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ про офіційне тлумачення ст. 233 Цивільного кодексу України

В процесі практичного застосування ст. 233 Цивільного кодексу України при розгляді судом справи

про визнання договору дарування недійсним, виникла необхідність в тлумаченні вищевказаної норми, з метою забезпечення реалізації та захисту моїх конституційних прав та свобод.

Отже, необхідність офіційного тлумачення викликана наступними обставинами.

Рішенням суду по вищевказаній справі позовні вимоги задоволено, визнано недійсним договір дарування на підставі ст. 233 Цивільного кодексу України, що призвело до порушення моїх конституційних прав та свобод.

Предмет необхідного тлумачення.

Чи може визнаватись договір дарування недійсним на підставі ст. 233 Цивільного кодексу України?

Обґрунтування необхідності в офіційному тлумаченні.

Відповідно до ст. 717 Цивільного кодексу України: *«За договором дарування одна сторона (дарувальник) передає або зобов'язується передати в майбутньому другій стороні (обдаровуваному) безоплатно майно (дарунок) у власність. 2. Договір, що встановлює обов'язок обдаровуваного вчинити на користь дарувальника будь-яку дію майнового або немайнового характеру, не є договором дарування».*

Характерною рисою договору дарування є його безоплатність. Тобто метою договору дарування є передача власником (дарувальником) свого майна у власність іншої особи (обдарованого) без отримання будь-якої взаємної винагороди (майнового задоволення).

Зокрема, ст. 233 Цивільного кодексу України: *«1. Правочин, який вчинено особою під впливом тяжкої для неї обставини і на край не вигідних умовах, може бути визнаний судом недійсним незалежно від того, хто був ініціатором такого правочину...».*

Таким чином, для визнання правочину недійсним, згідно ст. 233 Цивільного кодексу України, необхідно встановити наявність двох складових: наявності важкої обставини та край не вигідних умов при вчиненні правочину.

При укладенні договору дарування, встановлення умов, за яких дарувальник набуває, може чи бажає набути матеріальну чи іншу вигоду в результаті передачі дарунку обдаровуваному являється неприпустимим, оскільки це не відповідає природі правочину.

Згідно п. 23 Постанови Пленуму Верховного суду України: «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» № 9 від 06 вересня 2009 року: *«Правочин може бути визнаний судом недійсним на підставі статті 233 ЦК (435-15), якщо його вчинено особою під впливом тяжкої для неї обставини і на вкрай невігідних умовах, чим друга сторона правочину скористалася. Тяжкими обставинами можуть бути тяжка хвороба особи, членів її сім'ї чи родичів, смерть годувальника, загроза втратити житло чи загроза банкрутства та інші обставини, для усунення або зменшення яких необхідно укласти такий правочин. Особа (фізична чи юридична) має вчиняти такий правочин добровільно, без наявності насильства, обману чи помилки».*

Та варто звернути увагу, що жодних майнових чи немайнових зобов'язань обдаровуваний перед дарувальником не несе, а отже й будь-яким чином полегшення важкого захворювання, покращення матеріального стану, збереження житла чи усунення іншим чином наявних несприятливих обставин при укладенні договору дарування не настає.

Отже, виникає протиріччя, адже укладення договору дарування на вигідних для дарувальника умовах суперечить природі даного правочину. *(При укладенні договору довічного утримання, договору купівлі-продажу чи інших правочинів, вигідність чи невігідність умов має місце).*

Вищеописана невідповідність знаходить своє місце й при вирішенні судових справ.

Зокрема, рішенням Апеляційного суду _____ від 19 липня 2012 року по справі № _____, провадження № _____ за апеляційною скаргою на рішення міськрайонного суду _____ від 28 травня 2012 року, зроблено висновок, що визнати договір дарування таким, що укладений на вкрай невігідних умовах неможливо, адже даний правочин являється безвідплатним та укладається без будь-яких умов.

Вищевказане рішення набрало законної сили.

Такої ж думки дотримуються судді й при розгляді інших справ, зокрема справи № _____, в якій прийнято аналогічне рішення районним судом _____ від 20 травня 2014 року та залишено без змін ухвалою Апеляційного суду _____ від 24 червня 2014 року.

11 вересня 2013 року, рішенням Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ за касаційною скаргою на рішення _____ міського суду _____ від 5 лютого 2013 року, ухвалу апеляційного суду _____

від 18 березня 2013 року зроблено наступний висновок: *«поза увагою судів залишилась правова природа договору дарування, зокрема те, що такі договори належать до безоплатних правочинів, за їх умовами обдаровані не мають перед дарувальником будь-яких зобов'язань матеріального характеру, тому такі договори не може бути визнані недійсними на підставі ст. 233 ЦК України».*

19 березня 2014 року, Верховним судом України по справі за заявою про перегляд рішення колегії суддів судової палати у цивільних справах _____ суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11 вересня 2013 року винесено постанову, якою зазначене рішення скасовано, з підстав відсутності норми закону, яка прямо забороняє визнання договору дарування на підставі ст. 233 Цивільного кодексу України недійсним.

Проте, проблема застосування ст. 233 Цивільного кодексу України при вирішенні спорів про визнання договору дарування недійсним по даний час існує, чому свідчить набрання рішеннями судів законної сили із різним трактуванням зазначеної норми в аналогічних правовідносинах (вищевказана ухвала Апеляційного суду _____ від 24.06.2014 року про залишення без змін рішення Центрального районного суду _____ від 20 травня 2014 року по справі № _____).

Таким чином, відсутність норми закону, що прямо регулює питання можливості чи неможливості визнання недійсним на підставі ст. 233 Цивільного кодексу України

правочину, який має безоплатний характер, являється прогалиною в законодавстві України і потребує внесення відповідних змін чи належного трактування.

На підставі вищевикладеного, керуючись ст. ст. 147, 150 Конституції України, ст. 13, ст. ст. 42, 43, 94 Закону України "Про Конституційний Суд України", суд -

ПРОШУ:

1. Прийняти звернення до розгляду та відкрити конституційне провадження у справі;
2. Прийняти рішення, яким дати офіційне тлумачення з наступного предмету звернення:
  - Чи може визнаватись договір дарування недійсним на підставі ст. 233 Цивільного кодексу України?

Додатки:

«27» листопада 2014 року

В.А. Дубчак
Представник за довіреністю